

آشنایی با کمیته فقهی بورس اوراق بهادار

کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار با استناد به بند (13) ماده (7) قانون جدید بازار اوراق بهادار تشکیل و ماموریت یافت تا ابزارها، بازارها و نهادهای مالی مختلف را در کشور از نظر مسائل شرعی مورد بررسی قرار دهد...

کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار با استناد به بند (13) ماده (7) قانون جدید بازار اوراق بهادار تشکیل و ماموریت یافت تا ابزارها، بازارها و نهادهای مالی مختلف را در کشور از نظر مسائل شرعی مورد بررسی قرار دهد...

شبکه اجتهاد:

کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار با استناد به بند (13) ماده (7) قانون جدید بازار اوراق بهادار و مصوبه هشتم آذرماه سال 85 هیات وزیران تشکیل و ماموریت یافت تا ابزارها، بازارها و نهادهای مالی مختلف را در کشور از نظر مسائل شرعی مورد بررسی قرار دهد و پیشنهادات اصلاحی خود را ارائه دهد. با توجه به مباحث خصوصی سازی در کشور باید ابزارهای مالی متنوع مبنی بر عقود اسلامی طراحی شود؛ بنابراین کمیته فقهی در سازمان بورس آغاز به کار کرده که بر اساس آن ابزارهایی که طراحی می شود ابتدا باید در این کمیته به تصویب برسد.

اعضای این کمیته عبارتند از:

- 1- حضرت آیت الله محمدعلی تسخیری؛ عضو کمیته فقهی
- 2- حضرت آیت الله مهدی هادوی تهرانی؛ عضو کمیته فقهی
- 3- حجت الاسلام والمسلمین غلامرضا مصباحی مقدم؛ رئیس کمیته فقهی
- 4- حجت الاسلام والمسلمین حسن آقائظری؛ عضو کمیته فقهی
- 5- حجت الاسلام سید عباس موسویان. دبیر کمیته فقهی

همچنین جناب آقای فهیمی به عنوان متخصص حقوقی، دکتر سیدحسین میرجلیلی به عنوان متخصص اقتصادی و دکتر علی صالح آبادی، دکتر علی سعیدی، و سایر اساتید حسب موضوع مطرح شده در این کمیته حضور دارند.

از مهم ترین وظایف کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهاداری توان به موارد زیر اشاره کرد:

- 1- ارزیابی ابزارهای مالی جدید پیشنهادی برای استفاده در بورس ها و بازارهای خارج از بورس از دیدگاه فقهی؛
- 2- بررسی شبهات فقهی در مورد ابزارهای مالی و ارائه راه حل های مناسب؛
- 3- طراحی ابزارهای مالی اسلامی برای بازار سرمایه و پیشنهاد آن به هیات مدیره سازمان بورس.

تصمیمات کمیته فقهی سازمان بورس به سه صورت اتخاذ می شود: نخست در برخی موارد، یک ابزار مالی از نظر فقهی قابل قبول نبوده و نمی توان از آن استفاده کرد. برای مثال در مورد فروش استقراضی سهام یا فیوچرز شاخص سهام، کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار به این نتیجه رسید که استفاده از این ابزار مطابق فقه شیعه قابل قبول نبوده و نمی توان از این ابزار استفاده کرد. در گروه دوم، در برخی موارد پس از تحلیل ها و بررسی های متفاوت، مشخص می شود که ابزار مالی مورد نظر، مطابق فقه بوده و می توان از این ابزار در بازار سرمایه کشور بهره برد مانند اوراق اجاره و اوراق سفارش ساخت (استصناع).

گروه سوم ابزارها مواردی هستند که در آنها، کمیته به این جمع بندی می رسد که ابزار مورد نظر به شکل موجود قابل استفاده نبوده و از لحاظ فقه شیعه با اشکال مواجه است. اما با لحاظ برخی تغییرات و قید برخی شرطها، می توان از این ابزار استفاده کرد که «معاملات آتی« و «اختیار معامله« از این گروه هستند.

زمانی که کمیته فقهی ابزاری را مورد تایید قرار داد، مصوبه کمیته فقهی از طریق سایت مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی به عنوان دبیرخانه کمیته منتشر می شود. این در حالی است که مشروح مذاکرات کمیته فقهی نیز با وقفه ای که ناشی از تبدیل حالت گفتاری به نوشتاری است، بر روی سایت قرار می گیرد.

دستورالعمل تشکیل و فعالیت کمیته فقهی

به استناد بند (13) ماده (7) قانون بازار اوراق بهادار و همچنین تشکیلات مصوب 85/9/8 هیئت محترم وزیران در خصوص تشکیل کمیته های تخصصی هیات مدیره، دستورالعمل تشکیل و فعالیت کمیته تخصصی فقهی به شرح زیر به تصویب رسید.

الف - تعاریف

ماده (1) اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل دارای معانی زیر است:

1. سازمان بورس و اوراق بهادار: سازمانی که به موجب ماده (5) قانون بازار اوراق بهادار تشکیل شده است و بعد از این 'سازمان' نامیده می شود.

2. کمیته تخصصی فقهی: کمیته ای است که به موجب تشکیلات مصوب سازمان و براساس ماده 4 این دستورالعمل تشکیل می گردد و در این دستورالعمل کمیته نامیده می شود.

ب موضوع فعالیت

ماده 2) مأموریت کمیته عبارت است از بررسی و ارائه نظر شرعی راجع به ابزارها، بازارها و نهادهای مالی در بازارهای مالی کشور و ارائه پیشنهادات اصلاحی لازم؛

ج - تشکیلات

ماده 3) کمیته زیر نظر سازمان فعالیت می‌کند و دبیرخانه آن در مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی سازمان تشکیل می‌شود. تبصره: دبیر کمیته که مسئولیت دبیرخانه را برعهده دارد زیر نظر رئیس کمیته فعالیت می‌کند و دبیرخانه مسئول پیگیری مصوبات کمیته می‌باشد.

ماده 4) اعضای کمیته هفت عضو می‌باشد که به شرح زیر انتخاب می‌شوند:

1- پنج نفر فقیه (مجتهد متجزی) صاحب نظر در مسائل بازار سرمایه به تصویب هیات مدیره

2- یک نفر متخصص مالی با تعیین رئیس سازمان

3- یک نفر حقوقدان آشنا با بازار سرمایه با تعیین رئیس سازمان

4- یک نفر اقتصاددان آشنا با بازار سرمایه با تعیین رئیس سازمان

تبصره 1: تصمیم‌گیری در مسائل فقهی با افراد مذکور در بند (1) این ماده خواهد بود. صورتجلسات کمیته به امضاء کلیه اعضای حاضر کمیته می‌رسد.

تبصره 2: رئیس سازمان می‌تواند حسب صلاحدید در جلسات کمیته حضور پیدا کند.

ماده 5) برای رسمیت جلسه حضور حداقل سه نفر از اعضای بند (1) و حداقل 2 نفر از سایر اعضای موضوع ماده (4) ضروری است. در جلساتی که منتهی به اتخاذ تصمیم می‌شود حضور حداقل (3) نفر از اعضای بند (1) ماده (4) ضروری بوده و در هر حال برای اتخاذ تصمیم در جلسات موافقت حداقل (3) نفر از اشخاص موضوع بند (1) ماده (4) الزامی است.

ماده 6) رئیس کمیته به انتخاب هیات مدیره و یکی از پنج فقیه مذکور در ماده (4) خواهد بود. ماده (7) مدت مأموریت هر یک از اعضای کمیته سه سال می‌باشد. تعویض و جایگزینی اعضاء و یا انتخاب مجدد آنها پس از پایان دوره مأموریت بلامانع است.

ماده 8) سازمان موظف است در صورت احراز عدم صلاحیت یا فوت و یا استعفای هر یک از اعضای کمیته جانشین وی را ظرف پانزده روز معرفی نماید. جانشین وی برای مدت باقیمانده به همان ترتیب مقرر در ماده (4) منصوب خواهد شد.

ماده 9) حق‌الزحمه اعضای کمیته توسط رئیس سازمان تعیین می‌شود.

د وظایف و اختیارات

ماده 10) وظایف و اختیارات کمیته به شرح زیر است:

1. ارزیابی ابزارهای مالی جدید پیشنهادی برای استفاده در بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس از دیدگاه فقهی

2. بررسی شبهات فقهی در مورد ابزارهای مالی و ارائه راه‌حلهای مناسب

3. ارزیابی ابزارهای مالی در مقام عمل به منظور اطمینان از حسن اجرای آنها

4. طراحی ابزارهای مالی اسلامی برای بازار سرمایه کشور و پیشنهاد آن به هیئت‌مدیره سازمان

5. همکاری با کمیته‌ها و شوراهای مشابه در سایر سازمان‌های داخلی و خارجی

6. همکاری در توسعه و گسترش برنامه‌های آموزشی و انتشارات علمی در زمینه مالی اسلامی 7. همکاری در برگزاری نشست‌های علمی در زمینه مالی اسلامی

8. بررسی ابعاد فقهی مسائل بازار سرمایه

9. انجام سایر موارد ارجاعی سازمان در راستای مأموریت کمیته

ماده 11) این دستورالعمل در 11 ماده و 3 تبصره در جلسه پنجاه و سه هیئت‌مدیره سازمان مورخ 1386/2/23 به تصویب رسید و در تاریخ 88/09/28 در یکصد و شصت و سومین جلسه هیئت مدیره اصلاح شد.

منبع: اختصاصی شبکه اجتهاد